

BOSHLANG'ICH SINFLAR DARSLARINI IJODIY TASHKILLASHTIRISH OMILLARI

Maxmudova D.A.

QDPI BTM kafedrası o'qituvchisi

Inson borliqning bir bo'lagi sifatida undagi har bir voqelikka o'ziga xos mulohaza bilan yondashsa, ko'rgan, eshitgan voqealarini ziyraklik bilan mushohada qilsa, o'qish qobiliyatiga ega bo'lsa, ijodiy fikrlasa, uning tafakkuri, qarashlarida yangilik samara berishi muqarrar. Mohir pedagog esa bu borada o'yin texnologiyalaridan oqilona foydalanib, o'z o'quvchisining bilim, ko'nikma va malakasi to'g'ri shakllanishiga, uning intellektual salohiyati oshishiga salmoqli xissa qo'sha oladi.

Bolalar tarbiyasi, ta'limi rivojlanishida, ularni kelgusi hayotga psixologik jihatdan tayyorlash vositasi sifatida o'yin muhim ahamiyatga ega¹⁶. Bundan tashqari o'yin madaniyat unsuri sifatida jamiyatdagi barcha madaniyatlar bilan birgalikda rivojlanadi, ular bolalar va o'smirlarni tarbiyalashning foydali vositasidir. U hamma vaqt ma'lum maqsadga yo'naltirilgan va turli-tuman ko'rsatmalar hamda rang-barang mavzudagi faoliyatni ifodalaydi.

O'yin juda hissiyotga boy faoliyat turi bo'lib, shu sababli ham u bolalar va yoshlarning tarbiyaviy ishlarida jiddiylilikni talab etadi. Bolaning o'sishi va rivojlanishi bilan o'yinning mazmuni o'zgaradi, o'yin faoliyati dastlabki bosqichlarda oddiy bo'lsa, keyinchalik u bosqichma-bosqich boyib, takomillashib boradi.

O'yinli faoliyatning psixologik mexanizmi shaxsning o'zligini namoyon qilishi, hayotda o'z o'rnini belgilashi, o'zini-o'zi boshqara olishi va o'z imkoniyatiga tayanish kabi fundamental ehtiyojlarga asoslanishi xususida bir qancha mutaxassis olimlar o'z fikrini bildirib borganlar.

Jumladan, D.N.Uznadze: o'yinga o'zgacha ta'rif berib, shunday g'oyani ilgari suradi, ya'nikim, "o'yin bu-shaxsga xos bo'lgan ta'sirli psixik xulq shaklidir", - deb ta'riflaydi.

A.N.Lyontev esa – o'yin shaxs xayoloti mahsuli, unda shaxs hayol qilgan, lekin amalga oshirishi mushkul bo'lgan qiziqishlarining hayolan voqelik sifatida erkin yuzaga kelishi ekanligini ta'riflaydi. L.S.Vgodskiy -: "o'yin – bolaning ichki ijtimoiy dunyosi, ijtimoiy buyurtmalarini o'zlashtirish vositasidir", - deb ta'kidlaydi.

Xususan, hozirgi psixologlarning ta'kidlashicha, o'yin psixologiyasi orqali shaxsni ham aqliy, ham jismoniy, ham ruhiy chiniqtirishdan tashqari uning bilim doirasini kengaytirishi, ko'nikma va malakalari mustahkam shakllanishiga asos bo'lishini isbot talab qilmaydigan aksioma darajasida tahlil etadilar.

O'yin texnologiyalari maftunkorlik, kommunikativlik, o'z imkoniyatlarini amalga oshirish, davolovchi, tashxis, millatlararo muloqot va ijtimoiylashuv kabi qator vazifalarni amalga oshiradi.

O'yin va o'yin texnologiyasi o'zaro kurash, musobaqalashish va raqobat shaklini yuzaga keltirgani uchun bola qiziqishini kuchaytirib, erkin ijod maydonini yuzaga keltiradi.

O'yin turli maqsadlarga qaratilgan bo'ladi. Ular didaktik, tarbiyaviy faoliyatni rivojlantiruvchi va ijtimoiylashuv maqsadida aks etib boradi.

Shuningdek, o'yin texnologiyalari quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

- o'quvchi faoliyatini faollashtirishga asoslanadi;
- o'quv faoliyatiga musobaqa elementlari kiritiladi;
- o'quv faoliyati o'yin qoidalariga bo'ysundiriladi;
- o'quv materiali o'yin vositasida qo'llaniladi;
- didaktik maqsad o'yin topshirish sifatida qo'yiladi;
- didaktik vazifalarni bajarish o'yin natijasi bilan bog'lanadi.
- mustaqil ta'lim sifatida o'quv predmetini, bo'limni, mavzuni, tushunchani o'zlashtirishni nazarda tutadi;

- umumiy texnologiya elementlari sifatida qo'llaniladi;
- o'yin-dars, yoki uning qismi sifatida tashkil etiladi;
- sinf dan tashqari ishlarda o'yin texnologiyasidan keng foydalaniladi.

Boshlang'ich ta'lim darslarida bunday o'yinlarni to'g'ri tashkillansa, ta'lim-tarbiya samaradorligi yuksaladi va o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishlari yanada boyib borishiga keng imkoniyat yaratiladi. Zero: Eski o'zlashtirgan va yangini tushunishga qodir pedagoggina haqiqiy tarbiyachi bo'la oladi. (Konfutsiy).

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Saidahmedov N. Pedagogik mahorat va pedagogic texnologiya. Toshkent. 2003yil.
2. E. Abdurahmonova. O'yin vositasida o'quvchilar bilimni mustahkamlash. Toshkent. "O'qituvchi" 1985yil.
3. T.S. Usmonxo'jayev, M.M. Rahimov, A.N. Abdiyev. O'zbek xalq harakatli o'yinlari. Toshkent. "O'qituvchi" 2004 yil.
4. O'. Yo'ldoshev. Pedagogika sxema va jadvallarda. Toshkent, 2011yil.
5. Usmonova N. "Ta'limdagi ilg'or texnologiyalar. Toshkent, 2008 yil.
6. <http://www.uqituvchi.uz>
7. <http://www.ziyonet.uz>
8. <http://www.mtrk.uz>
9. Rakhmankulova, N. K. (2022). METHODS OF TEACHING MATHEMATICS IN EDUCATION. In ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ (pp. 15-17).
10. Рахмонкулова, Н. К. Важность решения математических задач в начальных классах. *Международный журнал инновационных исследований в области науки, техники и технологий*.